

DOINA ROTARU (1952 - 2005)

Maria Popa, Laurențiu Chiriac

Oricât de amară și nedreaptă ni se înfățișează realitatea pierderii colegii noastre - **DOINA ROTARU**, reculegerea se impune pentru a aduce un ultim omagiu și a o comemora ca pe unul dintre cei mai de seamă muzeografi vasluieni, a cărei desprindere din viață s-a petrecut așa de neașteptat, la 29 decembrie 2005. Tocmai de aceea, așternerea relativ târzie (sau, pentru unii, relativ timpurie) a unor gânduri sincere despre acest om de cultură valoros de pe meleagurile noastre constituie și o reparație morală față de personalitatea sa și față de tot ceea ce a lăsat în urmă, în condițiile în care menirea și profesia noastră de bază nu numai că ne determină să-i ridicăm pe oameni spre orizonturile cunoașterii și ale luminii culturale, dar și să nu-i uităm pe cei pe care-i știm deja și au făcut lucruri extrem de importante pentru comunitate și semenii săi.

Cum e și firesc, vom purcede la această "așternere" cu câteva date esențiale care să-i surprindă propria "metaforă existențială". Astfel, născută la 20 ianuarie 1952, într-un oraș cu o reală vocație culturală - *Bârladul*, **DOINA ROTARU** a absolvit aici școala primară și liceul (actualul "Mihai Eminescu"), iar în anul 1976 s-a înscris la concursul de admitere de la *Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”* din *București*, secția muzeologie, numărându-se printre pușinii candidați admiși. Încă din timpul facultății, ea s-a specializat în diferite domenii: arte plastice, artă monumentală, restaurare, muzeologie și profesor de desen. În anul 1980 a obținut diploma de licență cu nota 10, cu tema **Biserici de lemn din județul Vaslui**, coordonată de prof. univ. dr. Paul Petrescu. După absolvirea institutului, a optat pentru activitatea de *muzeograf*, primind repartitie guvernamentală la *Muzeul Județean Vaslui*, unde și-a desfășurat activitatea cu dăruire și pasiune, ocupându-se de evidența bunurilor mobile și imobile în cadrul Oficiului pentru Patrimoniul Cultural Național (până în 1983), apoi fiind muzeograf la Secția de Artă și Etnografie a aceluiași muzeu (până în data de 20 decembrie 2005).

Din dorința de cunoaștere și de instruire în domeniul muzeologiei, **DOINA ROTARU** a absolvit, în 1984, cursurile de perfecționare - organizate de Ministerul Culturii, prin Centrul său de perfecționare a cadrelor, sub formă de curs, studiu și activități practice. De asemenea, a obținut de-a lungul carierei sale și alte calificări relevante în domeniu: *expert în artă, patrimoniu și muzeologie* - în cadrul Biroului central pentru Expertize Tehnice Vaslui (1999) și *expert în bunuri cu semnificație artistică*, titlu atestat de Ministerul Culturii și Cultelor, pentru specializarea „Artă religioasă - zona Moldova, secolele XVI-XIX” (2003).

Dragostea pentru meserie și sensibilitatea-i pentru tot ce este valoros, dorința tot mai vie a cercetătorului științific deja format în domeniile artei, etnografiei și muzeografiei au determinat-o pe **DOINA ROTARU** să se aplece cu talent și profesionalism asupra acestor aspecte definitorii care se întâlnesc într-un punct comun *expoziția permanentă (de bază)* - care conservă și valorifică patrimoniul cultural și muzeal. În

acest sens, ea și-a adus o contribuție deosebită la reorganizarea și întocmirea tematicii *Secției de Artă Contemporană Românească* - axată pe colecția doctorului Constantin Teodorescu - și a *Secției Etnografie* ale muzeului. Pe lângă acestea, a contribuit decisiv la realizarea *muzeelor sătești* de la Tăcuta, Vutcani, Grumezoaia și Vinderei. De-a lungul celor 25 de ani de activitate muzeală, **DOINA ROTARU** a realizat peste 80 de *expoziții temporare*, multe dintre ele cu o tematică interesantă: „Arta decorativă contemporană”, „Antichități egiptene”, „Eminescu-2000”, „Armele-tehnologie și artă”, „Ion Grigore Popovici”, „Ion Sava”, „Patrimoniul vasluian-scoarțele populare”, „Pictori și capodopere”, „Corneliu Baba și discipolii săi în muzeele din Moldova”, „Ion Popescu-Negreni”, „Ion Sălișteanu”, „Rudolf Schweitzer-Cumpăna”, „Nudul în arta plastică”, „Obiecte de artă religioasă din județul Vaslui”, „Grupul celor patru”, „Angela Tomaselli”, „Obiceiuri de iarnă”, „Dan Hatmanu”, „Petru Hârtopeanu” etc. În același timp, ca membru în colectivul de redacție și ca autor al multor studii, articole și teme de cercetare de calitate, **DOINA ROTARU** a ridicat prestigiul Anuarului Muzeului Județean Vaslui intitulat *Acta Moldaviae Meridionalis*, reușind să-și câștige reputația de cunoscut om de cultură, numele său apărând alături de prestigioase personalități ale artei, etnografiei și muzeologiei românești. Mai mult decât atât, în cadrul campaniilor sale de teren, s-a remarcat prin depistarea multor obiecte de patrimoniu cu care a îmbogățit colecțiile de artă și etnografie ale muzeului vasluian.

În altă ordine de idei, prin **proiectele de cercetare** avute, **DOINA ROTARU** a adunat un bogat și valoros material documentar-științific, pe care - din păcate - nu a mai rușit să-l valorifice și pe care îl prezentăm succint:

1. „Arhitectura ecleziastică din județul Vaslui” - domeniu necercetat până în prezent (doar câteva referiri ale cercetătorilor Ioana Cristache Panait, Andrei Pănoiu, Corina Nicolescu, Grigore Ionescu etc.). Cercetarea sa nu s-a limitat doar la depistarea edificiilor de cult sau civile și, eventual, repertorierea lor, ci s-a concentrat pe realizarea unor micro-monografii ale acestora, cuprinzând toată zestrea lor patrimonială (iconostase, arte decorative, inscripții etc.) și zestrea documentară, pusă în valoare prin studii de arhivă (date despre monumentul respectiv, ctitori, reparații, refaceri și altele). A urmărit, de asemenea, evoluția arhitecturii din zonă, particularitățile ei istorice, unitatea și diversitatea sa în contextul arhitecturii românești, tipologia (evoluția planului; analiza specificităților și a influențelor artistice) și tehnicile arhitecturii de lemn (materiale, sistem de îmbinare, sistem de boltire, ancadramente), plastica decorativă (raportul gol-plin, repertoriu decorativ, maniera de realizare a acestuia, influențe). A avut în vedere și școlile de pictură locale, întocmirea unui repertoriu al zugravilor care au activat în această zonă, pe baza coroborării cu informațiile documentare (arhivă, colecții de documente, inscripții).

2. „Arta religioasă din Eparhia Hușilor (secolele XVIII-XIX)” - cercetarea de teren i-a permis depistarea și identificarea unor opere ale zugravilor cunoscuți sau anonimi, școliți ori aparținând unor ateliere rustice care au activat în Eparhia Hușilor între veacurile XVII-XIX (cu excepția celor care au realizat icoanele împărătești din secolele XVI-XVII, aflate la Muzeul Eparhial Huși și cercetate de Ileana Mariana Sabados). A cercetat și iconostasul de la biserica “Sf. Nicolae” din satul Cetățuia, com. Puiești (publicat de Ioana Cristache Panait). A avut în atenție și studierea

argintăriei de cult (secolele XVIII-XIX), aflată în patrimoniul muzeelor și bisericilor; la acestea a adăugat informații documentare privind activitatea meșterilor argintari din zona cercetată.

3. „*Contribuții privind portretele votive din județul Vaslui (veacurile XVIII-XX)*” - a depistat opt portrete votive inedite (pictură murală, ulei pe lemn, ulei pe pânză), aflate în patrimoniul edificiilor de cult din Eparhia Hușilor. A relevat impactul pe care l-a avut „portretul votiv”, cu toate semnificațiile pe care le implică, asupra altor categorii sociale (mici dregători, negustori, preoți, proprietari, așa-numiții „oameni noi”), rolul comanditarului și exigențele impuse de acesta, modelul de arhitectură pe care-l propun aceste portrete, sincronizat sau nu cu arhitectura vremii (plan, material de construcție, sistem de boltire, repertoriu decorativ, influențe artistice ș.a.m.d.).

4. „*Arhitectura orașului Bârlad-edificii de cult. Secolele XV-XIX*” - a încercat realizarea unei „istorii” a arhitecturii urbane, începând cu secolul al XV-lea până în veacul al XIX-lea, de la arhitectura de lemn la aceea de zid, cu tipologii, modele, ctitori, meșteri sau „arhitectoni”, contracte de meșteri, realizări tehnice. E vorba de o arhitectură fie aflată la confluența dintre arta medievală și cea populară, fie constituită în tipuri noi care aparțin stilistic neoclasicismului sau eclecticismului (comanditarii fiind breslele, târgoveții, marii și micii proprietari, intelectualii etc.).

Sigur că toată această muncă de-o viață a DOINEI ROTARU a fost concretizată, cum era și firesc, și printr-o serie de scrieri importante, câteva dintre ele deja publicate, după cum urmează:

Contribuții privind arhitectura populară în lemn din județul Vaslui, în „Acta Moldaviae Meridionalis (Acta MM)”, nr. VII-VIII, Vaslui, 1985-1986, p 319-334; coautor: Constantin Aghion;

Arhitectura ecleziastică din Eparhia Hușilor, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, nr. 2/1972, Iași, p 234-244;

Un pomelnic de la jumătatea veacului al XVIII-lea din județul Vaslui, în „Acta MM”, nr XV-XX, vol. II, 1993-1998, p 348-360;

Muzeul Eparhial Huși-așezământ de cultură și spiritualitate ortodoxă, în „Cronica Episcopiei Hușilor, nr 4/1998, Huși, p 541-552;

Bisericile de lemn din județul Vaslui, în „Est”- revistă de cultură, nr.1/2001, Vaslui, p. 5 –6;

Retrospectiva “Maria Băbușanu”, în „Est”, nr.1/trimestrul III/2001, p. 103 – 104;

Biserica „Sf. Spiridon” din fostul sat Râpile, comuna Arsura, județul Vaslui - ctitorie a familiei Kogălniceanu, în Acta MM, XXII-XXIV, vol. II, 2001-2003, p. 727-746; coautor: Maria Popa;

Mărturii de artă plastică din județul Vaslui: portretul votiv din secolele XVIII-XX, în Acta MM, XXII-XXIV, vol. II, 2001-2003, p. 599-714.

La aceste studii și articole științifice, se mai adaugă și alte genuri de scrieri, cum ar fi:

cataloge de expoziții - pentru expozițiile pe care le-a organizat în artă, etnografie și istorie medievală;

Monumentele istorice din județul Vaslui, volum în manuscris, în colaborare cu Maria Popa;
cronici plastice ale unor expoziții permanente și periodice organizate la Vaslui și în țară;
referate susținute în cadrul sesiunii anuale „Acta Moldaviae Meridionalis” a Muzeului Județean Vaslui sau, periodic, la sesiunile muzeelor din țară (București, Iași, Bacău, Piatra Neamț, Suceava, Bârlad etc.);
Lista monumentelor istorice din județul Vaslui, anul 1992 - întocmită împreună cu alți colegi.

N-am putea completa această evocare a personalității **DOINEI ROTARU** dacă nu am adăuga la imensul efort științific pe care l-a depus și acea migăloasă **activitate de evidență, cercetare și clasificare a monumentelor istorice din județul Vaslui**, specifică doar unor oameni cu anumite calități și care s-a concretizat prin:

întocmirea de *fișe de monument* (arhitectură civilă - conace și case boierești; arhitectură ecleziastică - biserici de zid și de lemn);
 depistarea patrimoniului mobil - obiecte de artă - integrat monumentului (de la plastica arhitecturală la icoane, tâmpile, argintărie, mobilier, veșminte, pietre funerare etc);
 întocmirea arhivei imagistice (fotografii, planuri, schițe) pentru patrimoniu imobil și cel mobil;
 identificarea, cercetarea, valorificarea bunurilor culturale descoperite;
 evaluarea, inventarierea și clasarea bunurilor culturale din domeniul artei, etnografiei și artei populare;
 întocmirea de expertize ale bunurilor artistice și etnografice duse peste graniță;
 eliberarea de certificate de export temporar sau definitiv ale bunurilor de patrimoniu;
 întocmirea de fișe analitice de evidență - atât fișe standard, cât și fișe sinoptice - pentru întocmirea bazei de date în artă și etnografie (obiecte din colecțiile muzeului, de la persoane fizice și juridice);
 crearea unei evidențe informatizate și stocarea informațiilor pe CD-uri;
 semnalarea stării de conservare și luarea unor măsuri de conservare-restaurare a unor monumente istorice aflate în stare de degradare;
 susținerea cursurilor „Pedagogie de patrimoniu și educație estetică” la Casa Corpului Didactic și la liceele din Vaslui (anii 2000-2005);
 participarea la Proiectul de artă bizantină religioasă „*Byzantium*” - în parteneriat cu Consiliul Județean Vaslui, Grecia și Turcia - în calitate de consultant de specialitate (2002).

În concluzie, când rezultatul muncii de un sfert de veac trebuia să se contureze și și-ar fi găsit împlinirea atâtor vise mărețe, **DOINA ROTARU** a plecat dintre noi ca o traiectorie de lumină, rămânând o prezență vie și pilduitoare, etalon al muzeografiei vasluiene, iar noi nu-i putem aduce decât un omagiu de gând și de suflet pe această cale. Fie ca peste amintirea despre acest spirit înnobilit al județului Vaslui să nu se

---

aștearnă uitarea și nepăsarea urmașilor, căci **DOINA ROTARU** a fost și va fi mereu o „doamnă a culturii vasluiene”!

DOINA ROTARU
(1952 - 2005)

SUMMARY

Trough his article the two authors wanted to bring a homage and to commemorate the unexpected loss, on 29 of December 2005, of their colleague **DOINA ROTARU**, one of the most representative museum researchers from Vaslui.